

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Elofizetési arak:		Vidékre küldve:	
Helyben:	10 kor. — fill.	Egy évre	16 kor. — fill.
Egy évre	5 —	Fél évre	8 —
Fél évre	2 —	Negyed évre	4 —
Negyed évre	1 —	Egy nora	1 —
Egy nora	—	Egy nora	70 —
Egyesszám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasabos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többnyire
 megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor
 4 fillér.

Fővárosi pofon a hazai iparnak.

(Fp.) A fővárosnak egy orgonára van szüksége. Áldoz erre körülbelül 80 ezer koronát. A sok ajánlkozó közül kiválasztanak egy külföldi és egy hazai gyárost. Meghallgatnak művészeket, mint szakértőket, akik egyik kivételével a külföldi gyárost tartják megbízhatóbbnak, de egyhangulag elismeréssel adóznak a hazai gyárosnak. A templomépítő-bizottság tehát a külföldi gyáros mellett nyilatkozik. A főváros közgyűlésén Gelléri Mór interpellál, hazafias keblének összes fájdalmait kiönti, Láng miniszter kötelelesszerűleg figyelmezteti a fővárosi tanácsot köteletségére, de a tanács azonban tegnap szótöbbséggel mindennek dacára a külföldi gyáros mellett nyilatkozott.

Nem akarjuk vitatni, hogy némi felelősséggel jár a hazai gyáros megbízása. De szabad e a közügy férfainak a kényelmi szempontok előtérbe tolásával a felelősséget a hazai ipar kimondhatatlan anyagi és erkölcsi kárára már előre is elhárítani? Könnyű akkor elviselni a felelősséget, ha annak ellenében 80.000 koronát küldünk ki a külföldre.

De van a bizottság indokai között

egy megmosolyogni való. — Többek között és főképp azért nem akarják az orgona elkészítésével a hazai gyárost megbízni, mert ámbár a hazai gyáros kisebb orgonákat már teljesen kifogástalanul készített, de mivel ilyen nagyot a minőre most szükség van, még nem készített, tehát nem is bizthatják meg.

Ezt az érvet a bizottság valószínűleg egy igazságügy miniszteri rendeletből vette át. — A büntető törvénykönyv életbeléptetésével egyidejűleg az igazságügyminiszter egy rendeletet bocsájtott ki, a melyben azon kérdést szabályozza, hogy ki nevezhető ki hóhérnak.

Ennek a rendeletnek egyik szakasza úgy szól, hogy hóhérnak csak az nevezhető ki, a ki már akasztott. De hogy juthat valaki ahhoz, hogy akasszon, ha nincs kinevezve hóhérnak. Hogy juthat tehát a hazai orgonagyáros ahhoz, hogy készítsen egy nagy orgonát, ha azért nem bizza meg senki, mert ilyen nagy orgonát még soha sem készített.

Nem, uraim, ilyen okoskodással és ilyen elővigyázattal soha sem fogjuk megteremtteni a hazai ipart. Ehhez uraim nemcsak elővigyázat, hanem hazafias lemondás is kell. Meg kell elégedniök a talán kevésbé jó orgonával és a művészi élvezet hiányát pótolni kell

azon magasztos hazafias érveknek, hogy az az orgona magyar és hogy az a magyar orgona 60, vagy talán még több magyar munkásnak adott egy éven kenyeret és tartóztatott talán vissza attól, hogy fájo szívvel itt hagyják magyar hazájukat és külföldre menjenek családjukkal kenyeret keresni.

De hátha még azon orgona sikerülhet is, a mi a szakértők szerint valószínű is, csak nem egészen bizonyos, akkor azután milyen nagy lesz a hazafias örömük.

S hátha, t, tanácsos urak, az a külföldi orgona talán még sem fog sikerülni, mert a szakértők a sikert itt is csak valószínűnek mondták, de bizonyosnak nem, nem fog-e akkor a kudarc fájni Önöknek és nem fogják-e magukat szégyenlenni? El fogják-e Önök viselni az anyagi és erkölcsi felelősséget?

Mi itt a vidéken, ha nem is mindnyájan, de nagyon sokan, minden legapróbb tárgy bevásárlásánál jól megvizsgáljuk, vajon nem kaphatnánk-e ilyen vagy olyan árut hazai gyártmányból és a főváros egyszerre 80 ezer koronát dob ki, oly összeget, mellyel nagyon sok hazai iparost meglehetne menteni a végelpusztulástól.

Mikor Hock János Szegeden meg-

Mező-Tur elnevezése a rokon nyelvekből.

Azt már tan mindenki hallotta, hogy mi magyarok, a finn-ugor népekkel vagyunk legközelebbi rokonságban. Valaha, Ázsiában valahol egymás mellett lakhattunk ez atyákkal s úgy váltunk szét később, történelem előtti időkben. Ők északra mentek, mi meg Közép-Európába jöttünk. Ezen rokonsággal különösen az újabb időben foglalkoztak tudósaink s ha e rokonfajok nyelvtanait, szótárait s az erre vonatkozó összevetéseket olvassuk, lehetetlen magunknak is meg nem győződnünk az erős rokonsági kötelekekről. Tehát rokonok vagyunk a finnekkel, vogulokkal, mordvinokkal, osztjakokkal, cseremiszekkel, zürjénekkel, votjakokkal stb.

Sokszor gondolkoztam a felett, hogy ezen szó: Tur mit jelent? De mindaddig, míg a rokon nyelvek szavai között nem kutattam, kielégítő választ kérdéseimre nem találtam. Megvan ugyan e szó a magyar nyelvben több értelemben, hanem ezektől származtatni Tur városának elnevezését nem lehetett. Turni igével, a disznó turással bi-

zonyára semmi rokonságban nincsen. Jóllehet az egyszeri tanító kitérő kiakolboltottak, összefüggésbe hozta, hogy Turon a hányan vagyunk annyifelé turunk. Még visszafelé is megmondta Turnak a nevét, de azért azt hiszem, hogy városunk nevének helyes megfejtése nem az övé, hanem az én dicsőségem lesz.

Van egy régi szavunk: tur, mely vart, sebet jelent s mely e közmondásban tartotta fenn magát: Közös lónak turos a háta. Városunk neve ettől nem származhatott, ha csak valamely erőszakolt származtatást nem akarunk véghez vinni. Tur, mint helység semmi esetre nem jelenthette e vidék sebhelyét, vagy valami ilyest. A turóval, e sokak által annyira szeretett étellel, a turós laskával szintén nincsen összefüggésben.

Én azt hiszem, hogy városunk elnevezése eredetét a rokon nyelvekben találtam meg. Két dolgot vettem tekintetbe; először azt, hogy Mező-Tur ősrégi város, avagy helység, mely már az Árpádok idejében virágzott s másodsor, hogy városunk mint ezt a legközelebbi kultur egyleti, felolvasásában Dr. Dunsits Dezső is emlegette, nem e helyen volt, hanem Türtöben, a Berettyóviznek a Körösbe torkolásánál.

Nem tagadom, hogy a felolvasás adta meg az impulsust arra, hogy ezen rövid tárczát megírjam. Eddig is tudtam, hogy Tur hajdanta nem e helyen állott, hanem ott a folyó parton, mely ránézve sokkal előnyösebb hely vala. Ott hol most hallgatva, elmélázva legelteti a nyáját a turtói pásztor, regente virágzó község terült el, melynek ma már nyomai sincsenek. Beljebb vonult onnan a lakosság s valószínűleg védelmi szempontból telepedett le ide a mai helyre, mely akkori mocsaraival, nádasaiival elég menedéket adott a tatár s török pusztításokkal szemben.

Tehát Tur régi város, — nevének is réginek kell lennie s mivel a Berettyónak a Körösbe torkolásánál feküdt — elnevezésére e körülmény, mint mas város és helység neveknél látjuk, döntő hatással lehetett.

Elővettem egy könyvét ifj. Szinnyei Józsefnek, megnézegettem a Budanz-féle finn ugor összehasonlító szótárt s következő eredményre bukkantam: Megtaláltam a rokon nyelvekben a „mező” szónak az eredetét, de meg a „tur” szónak is valószínűleg ősi jelentését és így tisztába hozható a kérdés, hogy Mező-Tur honnan nyerte nevét.

A finn nyelvben mecosz szó, tért mesz-

alakította a képzőművészeti egyesületet, nagy beszédét azzal fejezte be: „Mindent szeretnünk kell, a mi magyar, mert magyar.“ Ez a nagy mondás ezeket jövedelmezett a magyar művészetnek és ez a nagy mondás teremteti meg a magyar ipart. Ez a nagy mondás lelkesíti a művészeket remekek alkotására és lelkesitené iparosainkat ipari műremekek teremtéséről ha a szót tett is követné és a magyar pénzt nem dobnánk külföldi piacra, hanem a küzködő magyar iparosok munkáját tisztelnők meg vele.

Király himnus.

Volt, nincs, ki tudja hova lett. Talán nincsen is regisztrálva, a nemzetnek elvesztett. Pedig volna felesküdt királyunk, külön magyar hadseregünk, és honvédbandánk, nagyon is dukalna a Király himnusz. ha mar a honvédségünk a rég óhajtott gyu helyett egyelőre bumbardont kapott.

A mi kitünő honvédszenekarunkra azt sem mondhatjuk, hogy a második dudás a csárdában, mert ő is mint a közös banda eljátsza a Gotterhaltet. De hát vegre ki tehet róla, hogy nincsen meg a sok pályázat után sem király himnuszunk?

Liszt, az öreg abbé, már lisztelt hajjal fogott neki, midőn az abbé, már a C én is túl volt, mint a vén cigány naponként nótát feledett. De Lisztől mit várhattunk volna, a ki csak rapsodiákban magyar és azokban, mint a rigo, mindent összehadar?

Kihült lassan a esontos ember anyá vére, német és francia szellem lett a vezére. Weimarban lakott és francziában írta meg a nagy szót, hogy a magyarok nincsen külön zenéje, csak a cigány volt a megteremtője. Pedig nem lehet ezt állítani, mert Bihariek előtt is voltak kuruczok kuruczabb nótáink, melyek ugyan nem hatottak Bécsbe de felhangzott a becsi udvarban a „Vekony deszka kerítés“ Bihari nótája, midőn még nem oly vastag khinai fal választotta el a nemzetet Bécsről.

Szó, mi szó, illene nekünk egy magyar himnus, mivel a királyt fogadhatnánk, ha

sze utat, a vogulban mász fölruházást, a zürjében mezej szépséget, színvegyületet jelent. Ezek mind egyenlő jelentésűek a mi mező szónkkal, mert a mező tér, még pedig füvel, virágokkal fölruházott tér, melyen gazdag színváltozatok vannak. A mező fogalmában ezek mind összpontosulnak.

Eltekintve attól, hogy a vogulban a tur szó tavat, mocsaras rétet jelent, mert még e magyarázat is megfelelő lenne, a vogulban turr, az osztjákban tur, a fianden turja, az eszlben turi mind torkot, torkolatot jelentenek; tehát véleményem szerint Mező-Tur városának neve másként nem magyarázható, mint Mező-Torok, vagy Torkolat, annál is inkább mivel a Berettyó torkolatánál feküdt.

Bizony szép az összehasonlító nyelvtudomány, ha józan, helyes alapokra van fektetve. Ha elgondoljuk, hogy régebben mennyi tévelgésre adott alkalmat s ma mily világosan oldják meg gyakran a legnehezebbeknek látszó nyelvi kérdéseket, hálát adhatunk a Gondviselőnek, hogy szakavatott tudósokkal áldotta meg hazánkat.

(Mezőtur.)

Kolozvári Aladár.

eljön hozzánk látogatóban!! és üdvözölhetnők úgy szívünk szerint ünnepi alkalmakkor magyar szóban és magyar dallamban, főképp nemzet történelmi aktusnál mint p. az új Országház megnyitáánál és Mátyás király szobor leleplezésénél, a hova ígérete szerint a legelső embert oly biztosra vártuk.

Az osztrák néphymnus (Volks hymne) II. József császár idejében a jámbor istenfelő Haydn írta, ki Galanthán 30 évig Eszterházy herceg udvarán mint karmester működött. A „Gott erhalte unsern Kaiser“ határozottan nem a magyar királynak szolt, mert mint tudjuk II. József meg sem koronáztatta magát, és a Schatzkammerben őriztette a magyar koronát.

A religioso dallam egyik Gdursonatájában mint thema szerepel. Nincsen a szerzemény ellen semmi kifogásunk, sőt Hajdn-t mint zenészt kedveljük: de ha itt a hazában ünnepi alkalmazásával folyton velünk elhíttetik, hogy csak osztrákok vagyunk: azt el nem fogadjuk, annyival inkább, mert mi sem totakok unk Bécsbe a mi himnuszunkkal. Pedig bátran elénekelhetné a bécsi velünk az „Isten áld meg a magyart — bőséggel,“ mert a szegény bécsi csakis úgy él meg. Hát kvótára, civilizistára miből telne, ha nálunk bőven nem teremne? Azt hiszem hogy mi a császárt eléggé éltetjük, bizonyítja, hogy a nagy armádiát nap-nap után éltetjük.

Hát mégis rettenetes állapot, hogy egy évi milliárd korona évi adó után sem élvezünk annyi jogot, hogy itthon a himnuszunk eléneklése oly criminalis bűn eselekmény, hogy miatta a civilt embert az auditor elébe ezítalják! Hiszen mi civilt nemzeti ünnepet ültünk Kolozsvárt és nem hittuk rea az osztrákok; és ha hittuk történetesen, ne preskribáljon a vendég nekünk programot.

Nálunk a Gott erhalte már annyira honos, hogy még az egyházi ünnepeken is fennen hangoztatják, mint p. az Urnapján. A mi pedig az Istene, az csak hadd maradjon az Istene, Ne az Isten, de a császár előtt boruljunk arcunkra és zsolozsmák, de ne penák mars után induljon a zászlós menet?!

Vigyázz! kedvelt magyar hivem és édes atyámfia az Urban! Közelg az idő midőn az egy igaz magyar király, mint Mátyás ősbudán leli sulypontját. Szerezzünk tisztán m. kir. Hymnuszt, mi mellett, élni halni fogunk.

Gondy Károly.

A tótok harcmodora.

(Amerikai levél.)

Szinte elundorodik az ember, ha azt látja, hogy az Amerikába kivándorolt tótokat, mielő szellemi táplálékkal látja el az a tót ujság, a melyet minden tótnak, a ki Szovetséghez tartozik, itt jártnia kell. Ime egy szemelvény a sok tót agyból kipattant szellemi ékes csemege közül. A „Jednota“ legutóbbi számában ugyanis egy olyan franciscanus tollából, a kit odahaza Magyarországon egy püspök se méltatott arra, hogy őt papjai közé felvegye, „Vigyázz, jönnek a magyarok“ czim alatt, a következő ékes közlemény látott napvilágot.

„Katholikus testvérek, nevezetesen New-York és Pittsburgh táján vigyázzatok, mert a magyar kormány s a bősztótfaló kassai püspök Bubicus két magyar papot küldöttek ki a számunkra, hogy itt a tótokat a magyar járomban megtartsák. Az illetők nevei: Hodobay Miklós Sztanka Hermánról Sárosban és Kovács Sándor Szerencséről Zemplénben. Más hírek szerint Albrecht Istvánnak Bárt-

fáról Sárosmegyében is ki kell még jönnie. Ezek valamennyien három próbás magyar emberek; a kormány és a püspök akarják, hogy ezen papok mindenütt elnyomják a tót szellemet, öntudatot és irodalmat. Persze a mikor idejönnek, így szólnak majd hozzátok: „hiszen mi is csak olyan „tótok“ vagyunk, mint ti! Ne higgyetek magyarónnak, ha mindjárt revendát visel is, ilyen magyar hajdukat nem kell közünkbe bocsátani. Testvérek kérjétek tanácsot fajtótokhoz hű lelkeszektől, ha papra vagy pedig vallási, avagy egyházközségi ügyekben akár utbaigazításra, akár pedig segítségre van szükségtek. A kormánynak itt Amerikában már hét papja van, ezektől őrizkedjétek!! Ne hallgassatok azoknak hárminő csábító beszédere.

Gondoljátok meg, hogy a kassai püspök csakis magyarón papokat küld ide, akik az óhazában nagy hazafiak és liberálisok voltak és szívvel lélekkel magyarosítottak a községben, az iskolában s a templomban!!

Eddig a közlemény! Ezt egy pap írta és egy katolikusnak nevezett tót ujság tette közzé. Nekünk papoknak egymással szemben a világi törvényszék elé csak akkor szabad mennünk, ha előbb ügyünket a püspöki hatóság elé terjesztjük. Nos hát, mi tudjuk ezt a törvényt és így tudjuk azt is, hogy a mi itt írva van, azt egy püspök sem engedheti meg. De sőt maga a római Szent Szék, a leghatározottabban megtiltja, hogy egy pap egy püspököt úgy káromoljon, a hogy itt a kassai egyházmegye püspöke káromoltatik. Angolra lefordítva e cikket tehát, beküldjük az illető pap megyés püspöknek, s a kassai megyes püspököt ekként káromló pap ellen kéni fogjuk a canonicus eljárás megindítását. Hadd lássuk, vajon mehet-e tovább is itt az a csunya dolog a róm. kath. egyház köpönyege alatt Amerikában, a mely eddig a tót templomok egy részébe a szent kereszt tetején vitte be itt az oltarhoz, a magyarság elleni gyűlöletet. Majd meglátjuk tehát ezután, hogy vajjon arra való-e itt a papi reverenda, hogy az egyes politikai czélokát szolgáljon, avagy arra-e, hogy az annak viselője még itt is tartozék szem előtt tartani azt a római elvet, hogy: sanctum sit nomen Episcoporum, az az szent legyen a püspök neve.

(Magyarok Csillaga.)

Borital és husfogyasztási adók kezelése.

A magyar királyi pénzügyminiszter a kis és nagy községekre ráutalt bor- és husfogyasztási adók kezelése és ellenőrzése tárgyában szabályzatot bocsátott ki. Ennek az indító oka az volt, hogy ha a kincstár a borital és husfogyasztási adót sem megváltás, sem bérbeadás útján biztosítani nem tudja, joga van a községekre és városokra ráutalni, mi abból áll, hogy az adók beszedési joga a községekre ruháztatik, ez azonban egyelőre meghatározott átalányt köteles havonként az államkincstárba beszállítani.

A ráutalt borital és husfogyasztási adók beszedésével és kezelésével eljáró közegek a községi bíró, adópénztárnok vagy a jegyző. Kivételesen a községi képviselőtestület határozatilag más előjárásági tagot, vagy egy községbeli lakost is megbizhat a ráutalt borital és husfogyasztási adók kezelésével, de ilyen határozat csak névszerinti szavazással hozható és a határozatra szavazó képviselőtestületi tagok egyetemlegesen felelősek a megbizott kezelő által okozott kárért. Névszerinti szavazás elmaradása vagy az igannel szavazók neveinek a

jegyzőkönyvben ki nem tüntetése esetén a felelőség a községi jegyzőre és bíróra hárul.

Az adóbeszedéssel megbizottak a községnek vagyoni felelőséggel tartoznak. Másfelől a község, esetleg a pénzügyminiszter által jutalomban részesíthetők. A község által adott jutalom tárgyában a képviselőtestület határoz s a határozat érvényében a vármegyei törvényhatóság jóváhagyása is megkivántatik.

Nevezetes intézkedés, hogy jövedéki kihágások esetében a községnek nincs joga kiegyezkedni s csak a befolyt pénzbüntetés illeti a községet, természetesen a feljelentőt és tettenérőt illető jutalék levonásával.

Hadházi emlékek.

(A hajduföldön.)

Tarlott tájon robog el a vonat. A Bocskay kert buczkái, a hegyes, csupasz karóssorokkal, úgy sárgulnak, mint valami óriási esontváz gerincei.

Bent a vasuti kocsiban kedélyesebb az idő. Hangulatosan sietünk, már ugyanis a vaskerekék és gözbika segítségével, a Rákosi Viktor képviselői beszámolójára és a Kardos Samu tábori kulacsát vidáman adjuk kézről-kézre.

Már fehérlik a külső házak sora. Az meg ott a gyöpszéi halmon, az egykori temető helyen a Földi emlék. A tavaszkor fehérvirágos akácok lombja a sírhalomra hullott. Ősz van, fagyos ősz.

Lobog a zászló. A tüzes lovak ficzánkolva ragadják a kocsisort és zug a harány, lelkes kiáltás:

— Éljen Rákosi Viktor . . .

Azt hiszem, hogy az ily őszinte fohászokra hallgat a jó Isten.

Nekem már rég szívemhez nőtt kedves magyar város, a derék Hajduhadház takaros magyar népével együtt. Számos jó barátom, számos kedves ösmerősöm lakik itt, ha ide jövök, mintha csak hazamenek . . . Ha rajtam volna, nem is vágyakoznék tovább e kedves város határdombján túl, hol lelkemben a magyar erő régi hitet ébreszt.

Rákosi Viktor követ, az ő fehér lelkével, gyönyörű magyar érzésével, méltó választott vezére a derék hajdunépnek.

Lombtarlotta ősz van, de ő megjelenésével viragokat fakasztott a lelkekben és áhitattal, lelkesen hallgatták a sok ezerek, férfiak és nők, öregek és ifjak, midőn hazánk sorsáról számot adott. Nem a mi pártunk büne, ha oly szomorú ez a sors.

Meghalt Kossuth Lajos . . . Oda van a szabadság. De nem örökre, ahogy minden magyar kerület olyan vezért választthatna, milyent mi választottunk Rákosi Viktorban, ki mint író is prófétája nemzetének. És fehérlelkével fehérszárnyú sasként illik a mi fehér hajduházaink közé.

A vaskemenczékben már recsegropog a tuskó.

Erdős határa van Hajduhadháznak . . . Tüzelő fának nincs is hiánya.

Aldjuk a Bocskay apánk emlékét, a miért minékünk hajduknak ilyen erdős határt is adott.

*

Sete Naczi a primás maga egy különlegesség. Balkézre kezeli a vonót és hegedült kurucz nótákat a délebédhez a bandájával, a mely válogatott banda „nóta szóval” is erősen bizonyított gatta:

— Nem loptam én páptul kácsát . . .

*

Van azonban Hajduhadházon egy másik banda is. Ez az uri banda. — Simon Károly barátom néhányad magával tanítókból és egyéb urakból olyan jeles zenekart állított és gyakorolt össze, hogy már ez aztán igaz versenyképes magyar muzsikálás.

Estendét a Simon Károly házában volt is szerencsénk pár nótákat hallgatni.

*

Weszprém István vármegyei derék pártelnökünknel pedig a nagy üvegezett folyosón olyan csoda szőlővesző van felszegezve, melyen még most is üdén, rózsásan csábítgat néhány mézes szemü bakator fűrt.

Kardos Samu tamáskodott benne, hogy valószínű szőlő volna, de midőn kóstolót szakított belőle, csupa mézédés lett a szája. Nem is felejt el soha az izét, mintahogy a hajduhadházi időtöltés kedves emlékeit sem feledjük el. Az egész ujságot tele tudnám írni velők, de már sürgeti a kézírás a nyomdász gyerek és bucsuznom kell a kedves emlékektől, a szeretett ösmerősöktől, kik közül néhányánál a szép magyar családi tűzhelynél is látogatást tettünk. (Én meg a Komor bátyám szives barátságát és tavalyi borát nem felejtetem el.)

No igaz, borrhól lévén szó, sötét este még a vasuti indóházhoz is kijött két idősebb hajduatyánkfia és bucsu áldomásul tele kulacsot kínált a szeretett követnek, kinek jól esett ez a keresetlen meglepetés . . .

A viszontlátásra testvérek.

Szabad Hajdu.

NAPI HIREK.

Hová épüljön hát a Lelencz ház?

Közéletünk egyik érdekes és buzgó tagjától a következő megszívlelendő és okos eszmét vettük, melyet ajánlunk az illetékes tényezőknek:

Egy időben a közgyűlésen a sertésvásártéri területet szemelték ki a Lelenczház helyül, sőt e mellett most is többen felszólalnak, habár a minisztérium nagy bölcsen és nagy előrelátással ezen a helyen az elhelyezést nem engedélyezi, nem pedig azon ez okon, mert a minisztérium nagyon jól tudja, a mit mi helybeliek nem tudunk, hogy azon a helyen századok óta marha és sertésvásárok tartatván, a talaj annyira megvan fertőztetve, hogy oda olyan gyermekeket — kiket az életnek megakarnak tartani — elhelyezni nem szabad.

Most már ki jelölték még a Hatvan utca végén a város tulajdonát tevő területet és harmadikul a huszár laktanya mellett kisajátítandó területet, jó messze.

Ezen három területből aztán — mint a bizottság mondja — válasszon a miniszter.

Nagyon bajos dolog, mikor okos és bölcs emberek valami felett határoznak, hozzá szólni, de még is engedjék meg, hogy én egy negyedik helyet is ajánljak, és pedig elfogadásra; az Ispotály laposát, még pedig következő okoknál fogva:

Az ispotály lapos területén van kisdudóvó, ott fog és pedig nem soká felfelépülni egy árva ház.

Aki a lelenczekről, azokról az apátlan és sokszor anyátlan árvákról akar gondoskodni, nem elég hogy addig tartsa meg őket a társadalomnak, míg a szoptatós dajka kezéből kikerülnek, hanem arról is kell gondoskodni, hogy azok a társadalomnak hasznos tényezői legyenek, és erre fog szolgálni alapul a lelenczház melletti kisdudóvoda és árvaház, ajánlom ezen negyedik hely elfogadását a lelenczek megtartása és nevelése iránt érdeklődő közönségnek.

Sz.

Thaly Kálmán beszélt.

Debreczen elsőkerületének szeretett, kiváló képviselője, Thaly Kálmán az egyházkerületi közgyűlés ideje alatt városunkban időzött és egyházunk ügyeiben buzgólkodott, most pedig lankadatlan hévvel örködik fent az országházban nemzeti jogaink védelmére. Jeles képviselőnk a most folyamatban levő hazafias védelmi vitáknál is magvas szavakban szólalt fel, midőn osztatlan nagy figyelemmel hallgatták az ősz politikai vezérférfit elvi kijelentéseit. Igen érdekes volt a Gotterhaltéra vonatkozó kijelentése. A miniszterelnökkel vitázván egyebek között ezeket mondotta:

A miniszterelnök sem tagadhatja, hogy a katonaság a Haynau idejében sok esetben erőszakosan járt el. Meglehet, hogy akkor is a reglama szerint jártak el. Ott van Bathany miniszterelnök s az aradi tizenhárom vértanú esete. Mikor a katonaság aztán bevonult Bécsbe és lerakta a zászlóit, a Gotterhaltét játszották reglamaszerűleg. Ebből eredt az a legenda, hogy a vértanúk kivégzésénél az osztrák katonáknak a Gotterhaltét játszották. — A kecskeméti jogakadémia ifjusága egy sürgönyt intézett Nessi Pálhoz. A magyar posta és távirat felsőbb meghagyásból ezt a táviratot nem továbbította. Az ifjuság a sürgönyben megbotránkozással vette tudomásul a katonai inzultust és kéri Nessit, hogy az orvтамadások el ne csüggyessék. Így végződik a sürgöny: Éljen Nessi! Abcuzghóhéronóta! Megbotránkozással értesült erről és föl-hívja reá a Haz figyelmét. Gratulál az esethez a miniszterelnököknek. A honvédelmi miniszterről ugyis tudja, hogy benne van a dologban. — A hadsereg nem nemzeti, nem is igyekszik ezt bizonyítani, ugyis tudja mindenki. Hiszen fekete-sárga zászló alatt vonul ki. Az orosz hadseregnél a kinevezési okmányban benne foglaltatik az, hogy a nemzeti hadsereg tisztjévé neveztetik ki az illető tiszt.

Fejérváry Géza br. honvédelmi miniszter: Ez ott szokás! (Nagy zaj a szélsőbalon.)

Thaly Kálmán: Igaza van Beöthynek, aki azt mondta, hogy már valóságos razzia folyik a képviselők ellen. Szüksége van talán már a honvédelmi miniszternek a többi tartalékos tisztekre is? Nem fogadja el a bizottság javaslatát, hanem csatlakozik a kisebbség javaslatához. Egyébként kiváló és szeretett képviselőnk beszédét lapunk holnapi számában terjedelmé szerint hozzuk.

Egy három századot élt asszony halála Debreczenben.

A debreczeni önkéntes képző iskola vezetője és tulajdonosa, Lichtblau Albert családjában gyászeset történt. A család matronája meghalt, mi már azért is különösebb felemelést érdemel, mert az elhunyt matróna a legidősebb életkorú lakos volt Debreczenben. Ugyanis a Lichtblau Albert nagyanja, özvegy Wolf Ábrahámné az Ur Isten különös kegyelméből különös nagy időt élt meg. Három század letűnésének és születésének volt a tanuja. Egyik utolsó tanujául maradt fent a mohos időknek, mikor még Magyarországon más rend uralkodott, más törvények, más alkotmány volt. Özvegy Wolf Ábrahámné, az elhunyt matróna, egész bizonyosan maga sem tudta születése esztendejét és csak arról volt tudomása, hogy az 1700-as évek utolsó esztendőinek egyikén született. Így tehát több idős 100 esztendősnél. Életkorát 102—103 évesnek számították, a mire feltevést szolgáltat az a körülmény, hogy a bibliai nagy időt élt tisztos matrónát egy ma is élő, 86 éves leánya is siratja. A rendkívül érdekes öreg hölgy már mintegy 10 év óta nem mozdult ki sehova unokája házából. Élénk, friss emlékező tehetsége megmaradt, különösen Kossuth Lajosról emlékezett áldó szeretettel, mert a nagy Kossuthot személyesen ösmerte és debreczeni időzése alatt többször is beszélt vele. A tisztos matrónát, kinél magasabb koru ember aligha él ezidőszert Debreczenben, szerdán délután 3 órakor temetik az Arany János utcái 23. számú gyászaháztól. Öszinte megindulással közöljük ezt a nem mindennapi gyászhirot, mert a boldogult által keresztül élt nagy eseményekben gazdag történelmi korszakokra gondolva vissza még az egyszerű polgárnő élet futása is kiemelkedik a szürkeségből. Valóban nagy idők tanuja volt. Nyugodjék békében.

Városi közgyűlés a vármegyeházán.

A Debreczen hétfői számában már közöltük a város november havi rendes közgyűlésének a tárgysorozatát. Már arra való tekintettel is hogy a tisztújítás előtt ez az utolsó rendes közgyűlés, felhívjuk pártunknak közgyűlési tagjait, hogy a közgyűlésen teljes számban jelenjenek meg és érdeklődjenek a gyűlés folyamata iránt. A gyűlés holnap délután 3 órakor kezdődik és azt a képviselőállítás miatt Hajdúvármegye nagy ta-

nácstermében tartják meg. A szokatlan hely bizonyára nem fogja fészélyezni a városatyáit és otthonosan fogják érezni magokat a hajdútestvérek házában.

Balogh László meghalt.

Nagy gyásza van a függetlenségi és 48-as pártnak. Mig Kossuth Ferenc a párt vezére lelkes gárdájával Kolozsváron folytatja a pártszervezés munkáját — a párt elnöksége vasárnap táviratot kapott Nagyszalontáról, melyben a szalontai nemes hajduk fájdalommal tudatják, hogy szeretett országgyűlési képviselőjük Balogh László elhunyt. Balogh László lelkes harcosa volt a függetlenségi eszméknek. Tevékeny részt vett a politikai életben s mindig rendületlenül vitartott a függetlenségi lobogó mellett. Hosszabb idő óta betegeskedett már s tavaly, mikor városa leleplezte Kossuth Lajos szobrát, Balogh László gyengélkedve haladt az ünneplő polgárság élén. Mint Biarmegye egyik birtokosa tagja volt a vármegye törvényhatósági bizottságának s itt különösen a Tisza uralom alatt számtalanszor sikra szállott a nemzet igazaiért, gyakran felemelte tiltakozó szavát a pécsovics politika ellen. Halála nagy gyászba borította a függetlenségi és 48-as pártot. Temetése e hó 24-én délután három órakor volt s a temetésen a párt több tagjával képviseltette magát. Hentaller Lajos, Lukács Gyula és Leszkay Gyula országgyűlési képviselők Nagyszalontára utaztak s a párt nevében díszes koszorút tettek az elhunyt ravatalára. Az országgyűlési függetlenségi párikör helyiségére kitűzték a gyászlobogót s a parlamenti palota ormáról is hirdette a fekete lobogó, hogy Balogh László elköltözött a élők birodalmából.

A „Petőfi dalkör“

tegnap este tartott választmányi ülésén elhatározta, hogy December 7-dikén rendkívüli közgyűlést tart, melynek egyetlen tárgya a megüresedett első alelnöki állás betöltése lesz. Az év utolsó napján egyébként pedig szokásos Szilveszter előestélyét tartja meg, melyre a meghívók decz. 10-ke körül köldetnek szét.

A szegényházi ápoltak ruházata.

A városi tanács árlejtést hirdetett a szegényházi ápoltak részére elkészítendő ruházatra. A tanács ma tartott ülésén foglalkozott az ajánlatokkal. Hatvan téli öltönyre, ugyanannyi téli sapkára és 150 szalmaszákra van szüksége a szegényháznak. A tanács a munkálatok elkészítésével a legelőbb ajánlattevőt Fettmann Sándor Széchenyi u. 18 sz. alatt lakó szabómestert bízta meg.

Köszönetnyilvánítás.

A Petőfi Dalkör által kezelt Márczius 15-diki alap növelésére az Iparos Otthon dísztermében Szeptember hóban rendezett Kossuth kép és ereklyekiállítás tiszta jövedelmét 101 korona 81 fillért, a rendezőség átadta. Ezen nemeslelkű adományért úgy az Iparos Otthon elnökségének, mint Dávidházy Kálmán rendező urnak a választmány nevében öszinte köszönetet mondok. — Debreczen, 1902. november 24. Szentgyörgyi József a Petőfi dalkör pénztárnoka.

Munkás gyűlés

Halász Imre és társai a vas és fémipari munkások nevében e hó 30-án délután 3 órára gyűlés engedélyezését kérték a polgármestertől. A polgármester az engedélyt megadta.

Biró Lajos otthona.

Biró Lajos, idegen világrészeknek a tudós kutatója nemsokára Debreczennek lesz a vendége, mert a Csokonai-körnek ígért felolvasását lehetőleg még ez év folyamán megtartja. Mielőtt lejönne, a Csokonai-kör titkára felkereste a híres utazót otthonában, budapesti lakásán. Magával Biró Lajossal nem találkozhatott, de a mit lakásán látott és hallott, azért nagyon érdemes volt fölfaradni a Teleki tér ó. sz. házának harmadik emeletére. Egy tisztos, jó magyar polgárasszony és egy egyszerű falusi lány fogadta, Biró Lajosnak anyja és huga. A híres tudós, alighogy kipihente magát, első dolga volt felhozatni özvegyen maradt anyját és árva hugait Tasnádról Budapestre, hogy magának családi otthon szerezzen, de főképp hogy hozzátartozóiról illő módon gondoskodjék. Az anya csak mostohája és a leányok is csak apáról testvérei, de azért asszony és leányok nem gyözik eléggé magasztalni Biró Lajosnak jóságát, gyöngédségét, a ki rég elszakadt tőlük, de soha sem feledkezett meg róluk, a ki idegen világrészekben is megmaradt hü fiúnak és hü testvérnek. Bizony a látogató mikor hallja az egyszerű falusi emberek jóízű magyar beszédét, öszinte érzéstől áthatott szavukat, önkéntelenül is azzal a meggyőződéssel telik el, hogy most nemesak egy híres tudós, hanem egy jólelkű, nemes szívű ember házában járt.

K. A.

Esküvő.

Debreczeni Jenő, Debreczen város gázgyárának igazgatója vasárnap délután esküdtök örök hűséget a dohány utcai zsinagógában Fuchs Erzsikének, Fuchs Lajos, a Magyar francia biztosító társaság igazgatója leányának. Az esküvőn a gazdasági életnek képviselői nagy számmal voltak jelen, valamint a Magyar és az Első Magyar Általános Biztosító Társaságnak tisztviselőikara testületileg, Kohn Sámuel dr. főrabbi szép beszédet intézett az ifju párhoz.

A kertészeti egylet 27 hold földje.

A kertészeti egylet 27 hold földje sok felszólalásra adott alkalmat a közgyűléseken. A kertészeti egylet még 1861-ben 27 hold földet kert a várostól, mely azt az egylet céljaira át is engedte. Az egylet 1879-ben megszüntette működését és azóta ez a 27 hold föld nem jövedelmezett semmit a városnak. A gazdasági bizottság és a közgyűlés több ízben sürgette a 27 hold földnek a város tulajdonába való visszahelyezését, de a tanács mit sem tett. Végre a legutóbbi közgyűlés határozatilag kimondta, hogy a földet sürgősen visszakebeleztetni kéri a város tulajdonába. A jog és p. ü. bizottsághoz ilyenformán került ez az ügy, mely tegnap foglalkozott ezzel a kérdéssel. A bizottság javasolja, hogy fizesse ki a város az egyletnek az 5830 forintot, melyet az fásítási célokra költött, annyival is inkább, minthogy a 27 hold föld a felállítandó gazdasági ismétlő iskola céljaira valószínűleg úgy is szükséges lesz. Egyideűleg azt is javasolja, hogy bizza meg a közgyűlés a tanácsot,

tegyen javaslatot. Hm! Hm!... Miért nem kérdezik meg a polgarmestertől! mikép értekesi se a 27 hold földet.

Elhunyt tüzoltó tiszt.

A debreczeni tüzoltó testületnek gyászava van. A testületnek egyik legrégebb, legbuzgóbb és érdemes tagja, Bánóczy Alajos tüzoltó tiszt meghalt. A debreczeni polgárság osztozik a tüzoltó testület gyászában, melyre vonatkozólag következő értesítést vettük: Testületünk szeretett szakaszparancsnoka, Bánóczy Alajos a szolgálati arany érem tulajdonosa. Folyó hó 24-én délelőtt 11 órakor életének 50 és tüzoltói szolgálatának 25-ik évében hosszas betegség után öröklétre szenderült. A megboldogult hült tetemei folyó hó 26-án délután 3 órakor fogtak a Tizenháromváros 49-ik számú házából a róm. kath. egyházszerintartása szerint a Szent-Anna-utcai róm. kath. temetőben örök nyugalomra helyeztetni. Debreczen, 1902. november hó 24. Az Önkéntes tüzoltó testület. Betöltéd tisztet.

A Kaszinó estélye.

A kaszinó fényesnek ígérkező első estélyéről már megemlékeztünk. A vigalmi bizottság összeallította a műsort, mely érdekesnek és élvezetesnek ígérkezik. Az estély december hó 6-án lesz s este 9 órakor kezdődik. Programja a következő: 1. Nyitány. előadja a Magyar testvérek zenekara. 2. Felolvasás Lovász Jánostól. 3. Énekszám, előadja Szabó Margit urólg. 4. Magánjelentet, előadja Vass Antalné urholgy. 5. Zongora-szám, előadja Werlin Sandorné urholgy. 6. Hegedű szám, előadja ifj. Szilágyi Imre ur. E programot táncz követi s éjjel után terített asztalok mellett szórakozás. Ez estélyen csakis a kaszinó tagjai s hozzátartozói vehetnek részt. Belépti díj nincs. Jegyeket december 1-től kezdve délután 3-5 óráig az egyleti pénztárnoknál Lovász János urnál a debreczeni első takarekpénztárnál lehet váltani.

Sétahangverseny a képkiallításon.

A műpártoló egyesület igazgatósága elhatározta, hogy a képtárlat érdekességét növelendő csütörtökön este 5-7 óráig a képkiallításon sétahangversenyt rendez Rácz Károly zenekarával. A sétahangversenyre külön díjat nem kell fizetni, arra a napi egyik érvényesek.

A tábornok ismertető jele.

Mulatságos dolog történt nemrégiben egy orosz ezredben. Szemlére vártak a tábornokot. Az egyes századosok már napokkal előbb előkészítették a legénységet a nevezetes alkalomra. Minthogy a szigorú generális köszvényben szenvedett, az egyik százados még külön is kioktatta a legénységet, hogy jól figyeljenek.

— Ügyeljetek, fiuk, nehogy aludjatok! Jusson eszetekbe, hogy a tábornok nem tud sokáig állni, mert gyöngék a csontjai. Seb-tiben feleljetek, ha valamit kérdez!

A tábornok megjelent, ellovagolt az arczél előtt és megállt egy katona mellett, akinek telihold ábrázata különösen feltűnt neki:

— Mond csak öcsém, — szólította meg — miről ismered meg tulajdonképen a tábornokot?

— A vállrojtjáról, kegyelmes uram.

— Hát még?

— A gombjairól.

— No ezek apróbb részletek, bárha csak részben helyesek, — mondta a tábornok — de gondolkozzál csak, még miről? A katona zavartalan hallgatott.

— Gondolkozzál hát; ha már ilyen részleteket meg tudtál nevezni, tudnod kell a főismertető jelt is.

— Nos nézz jól rám és gondolkozzál.

A szerencsétlen hadfi nyugtalanul nézett jobbra-balra, végre ratéved tekintete a századosra, aki a tábornok mögött áll és intget neki, kezével a tábornok nadrágjának széles szalagjára mutatva. Egy pillanat és a katona sugárzó arczczal néz a tábornokra, boldogan szólva:

— A tábornokot a köszvényes lábáról lehet megismerni.

Dr. Pallay Miklós emlékezete.

F. hó 22-én Szombaton délután kegyetes ünnepet ült a helybeli orvosgyógysegerség egyesület. A nem rég elhunyt jeles orvos dr. Pallay Miklós emlékének szentelt ülésen orvos társadalmunk nesztorá dr. Popper Alajos olvasta fel nagyszabású emlék beszédet. A magas szárnyalású, költői szépségekben bővelkedő műert köszönetet szavazott szerzőjének az orvosgyógysegerség választmánya és elhatározta, hogy a becses munkát saját költségén kinyomatja s minden tagjának és az elhunyt családjának megküld egy-egy példányt belőle.

Az iskolák segélye és a tanács.

A református, római kath. és lutheránus iskoláknak a belügyminiszter által megtagadott 120 ezer koronás segély ügye tegnap a tanácsot is foglalkoztatta. A jog és pénzügyi bizottság ismert határozatot tárgyalva arra a megállapodásra jutott, hogy a felekezeti iskolák építkezésének ügye további halasztást nem szenvedhet. — Epen ezért egyhangulag mondotta ki a tanács is, hogy a közgyűlés elé a következő javaslatot terjeszti: „A közgyűlés feliratot intéz a belügyminiszterhez, amelyben az előbbi határozat visszavonását kéri, s a százhuszezer koronás segély összeg kiutalását elrendeli.” — Ugy hisszük, hogy az ismételt megkeresésnek kellő hatása lesz a belügyminiszteriumban.

Debreczeni iánczalbum.

Dr. Széli Kálmán orvos, városunk egyik legkiválóbb zeneköltője, újabb művel gazdagítja a zeneirodalmat. „Debreczeni tánczalbum” czimen 5 tánc darabját foglalta egy esinosan kiállított tisztanyomású füzetbe. — Hangulatos, izléses ritmikus tánczok ezek, melyeket örömmel játszanak majd a tánczenekedvelő zongorajátzóok. A szerző nemes célt szolgál vele. Jövedelmét felajánlotta a „Siketnémákat gyámolító intézet” czéljaira. A ki megveszi jót cselekszik vele s kezébe kapjaugyszólván a esinos tánczdarabokat, melyeknek zenéje az idei évad nem egy bálján fogja tánczreheviteni a fiatalságot. A mű ára 4 korona. Kapható a zenemű kereskedésekben. Megrendelhető a szerzőnél József kir. herczeg utca 35 szám és Oláh Károly tanácsnoknál Városház. Katona-ügyosztály.

A hajduszoboslói főgondnok.

Kovács Gyula országgyűlési képviselő az egyházközség díszes főgondnoki állásáról más elfoglaltsága miatt lemondott. Helyette, a 14 ezer főnyi nagy ev. ref. egyházközség főgondnokául Fekete Sándor polgarmestert választották meg.

Vilmos császár és a lipitai turó.

A Felvidék népszerű különlegességét, a lipitai turót nagy tisztesség érte: udvarképes lett, még pedig külföldön, a német

császár házában. Bár a lipitai turó föltlenül megérdemelte a kitüntetést, mégis diplomáciai közbenjárásra volt szükség, hogy helyet foglaljon a császár ebédlőasztalán. — A közbenjáró nagykövetünk, Szögyeny-Marich László volt, a ki tudvalevőleg nagyon kedves embere a császárnak. Beajánlotta a jóízű turót, a mely mar egyik kiegészítő része volt az étlapnak a mikor a minap a nagykövet reggelire volt kivatalos a berlini császári palotában. A császár tudvalevőleg többre becsüli a legegyszerűb polgári ételt aszakácsművészet legrafináltab remekénél is, ha az étel jó. Már pedig a lipitai turóra még eddig senki se mondta, hogy rossz s így természetesen izlett a császárnak is, még pedig annyira, hogy elrendelte, hogy ezután soha sem szabad e pompás csemegének hiányoznia asztalaról.

Debreczeni rövid hírek.

Hirtelen halál Özvegy Dorogi Jánosné sz. Farkas Sárát az éjjel halva találták Boldogfalva utcai lakásán. Halálát szívszélhűdés okozta. — **Hányan magyarosították meg neveiket.** Az országos statisztikai hivatal kimutatásai szerint az utolsó háromnegyed évben Debreczenben százheten magyarosították meg neveiket. — **A szegényház új lakói.** A gyorsan beköszöntött hideg időjárás sok szegény embert fosztott meg hajlékától, a szabad helyen való alvástól. Biztos meleg hajlék alá kíváncznak és tegnap is két elszegényedett iparos segéd Halmi Gyula és Nagy Sandor kérte a szegényügyi bizottságtól, mentse meg őket az elpusztulástól, vegyék fel a szegényházba. A bizottság teljesítette kérésüket. — **Szerencsétlenség,** a vasutnál tegnap délután szerencsétlenség történt, Nyikos Mihály málházó kiesett a teherkocsiból és a kerekek jobb alsó karját összeroncsolták. A kórházba szállították.

SZÍNHÁZ.

A hét műsora.

Kedden: Honthy háza. Színmű „C” bérlet.

Szerdán: Niniss, Énekes bohózat. „A” bérlet.

Csütörtökön: Niniss, Énekes bohózat. „B” bérlet.

Pénteken: Csókon szerzett völegeny. Énekes bohózat. „C” bérlet.

(A megboldogult)

A tegnapi színlap műsorváltozást hirdett. Ennek tulajdonítható legfőképpen, hogy a bérlőközönségen kívül nagyon kevesen nézték Bisson darabját. Maga a darab a ma divatos francia tucat bohózatok közül való bolondnál bolondabb helyzetekkel, mulatságos jelenetekkel, de talán nagyon is bonyolult meseszövevéssel, ami miatt a harmadik fölvonásbeli nehézkes kibonyolítás kissé unalmas. Az előadás azonban pompás volt, a korszamu közönség, mely a darab változása miatt elnagyolt, rosszul rendezett előadásra volt elkészülve, legkellemesebben csatlódott. Hahnel Aranka és Pataki Béla, akik jó ideje nem léptek fel ily nekik való szerepben, mintha fölélegzettek volna, oly temperamentumos, ügyes játékot produkáltak, hogy arról csakis elismeréssel szólhatunk.

Ők öntöttek lelket a darabba. Azonban a többi szereplők sem maradtak hátrább. Menszáros Margit — feligmeddig betegen — megállotta a helyét a neki szokatlan bohózati szerepben is. Ugyszintén Sebestyén is bizonyosságot adta sokodaluságának a Shyloek személyesítője tud igen jó bo-

hózzati figura is lenni, Krémer elemében volt, sőt Virághati is ügyeskedett egy inaszerepben. A jelenetek gyorsan perdültek, az össz játékot zökkenés nem zavarta, a közönség igen jól mulatott; nagyon örvendének, ha a változott műsor többi darabja is ilyen gördülékeny előadásban kerülne színre.

(- s - c)

Habsburg és Wallburg.

Az osztrák képviselőház ülésén Jdr. Ellenbogen és társai interpellációt intéztek a kormányhoz a Wallburg-ügyben. Az interpellációra a „Don Quiyote” című bécsi hetilap „Habsburg és Wallburg” című czikke szolgáltatott tárgyat, amely a Wallburg-ügyet a következő nagyérdékű részletekkel világosítja meg:

Ernö főherceg a szép Skuhlics Laurával szerelmi házasságra lépett. A házasság megtörténete okiratokkal nem mutatható ki. De Laibachban mindenki törvényes haza soknak tartotta a főherceget és nejét, akik a nyilvánosság előtt is mindig együtt jelentek meg. Sokszor történt, hogy a főherceg tolt a gyermekocsit a korzón, fiát a tisztek előtt magához emelte a nyeregbe és össze-vissza esókolgatta stb. Samac apátplebanos fivere esküvel erősítette meg, hogy az esküvé megtörtént. De ezt bizonyítja a főhercegnek egy 1898. február 20. ról kelt sajátkezű levele is amelyben a többi között ez áll:

— Most már nem válaszolhatok tagadólág ama kérdésedre, amely a te nemeslelkű, szegény édes anyaddal kötött házasságomra vonatkozik.

A gyermekek anyja időközben elhalt, a gyermekeket nevelőintézetekbe adták, ahol atyjuk több ízben meglátogatta őket. — 1872-ben, szorult anyagi helyzetbe került Ernő főherceg. Fivérével, Rajner főherceggel szerződést kötött, amelyben minden vagyonát és járandóságát apanage ellenében rahagyta. Ekkor a gyermekek előbbi gyamjuk helyett, amelyre vonatkozó jegyzőkönyv kifejezetten a főherceg törvényes gyermekeinek nevezi meg őket, Rajner főherceg titkárát Galt kapták gyamul. Az erre vonatkozó jegyzőkönyvben már törvenyteleneknek vannak feltüntetve. Ez időtől kezdve a gyermekeknek nem volt szabad Ernő főherceget „papá”-nak nevezni. 1876-ben a főherceg két leányát kivettek a zárdából és Innsbruckba adták ellátásra egy diurnistához, akinek felesége azelőtt szolgáló volt. Az idősebbik leány főleg szellemileg fejletlen volt, a fiatalabbik, Klótild azonban erőteljes volt, akitől tartottak. Feleségül kényszerítették tehát egy Linzben lakó öreg orvoshoz, akinek 20.000 forint hozományt adott Rajner főherceg.

A fiuk közül az egyik, Ernő, hadnagy lett, de számba sem jöhető adósságok miatt kilépesre kényszerítették és ezzel a nyomorba taszították. A másik fiu beteges, tüdőbajos volt és később öngyilkossá lett. 1879. december havában hamisított keresztlevelet állítottak ki Pesten. A keresztlevelek hamisak, mert egy Wallburg Károly nevű porosz tiszt s ugyancsak az azokban megnevezett anyja a keresztlevelekben feltüntetett helyen sohasem lakott. Időközben Klótild férje meghalt és a nő Bécsbe jött, ahol Szimics kapitányhoz ment nőül. Ernő főherceg több ízben meglátogatta leányát, levelezett is vele. Ama kérdéseire, hogy vajjon megesküdött-e anyjával, mindig kitérő választ adott. Halála előtt azonban hosszú levelet írt leányának és ebben már foglalati választ. A levél, melyet a laibachi irásszak-

értők hamisnak jelentettek ki, a többi között következőket mondja:

— Most már nem válaszolhatok tagadólág ama kérdésedre, amely a te nemeslelkű szegény édesanyaddal való házasságomra vonatkozik; ennél többet nem mondhatok. Halálom után, de csak akkor, menj Laibachba, ott van valaki, aki nekem is, nektek is jóbarátotok. Az én közbenjárásomra az ő bátyja kötötte meg a házasságot. Többet nem mondhatok, gátol az esküm, a melyet egy keserves pillanatban kérészkol-tak tőlem. Ne atkozdzert atyádat, inkább sajnáld. Annak a másíknak isten fizessen meg, az ő végórájának is nemsokára ütni kell, a miért engem és titeket oly nyomorultakká tett. Órizkedj az ő jobbkezetől, G-től (dr. Bazilio Gianellia udvari tanácsos.) Te azt kérded, hogy vajjon a te szegény anyád Skuhlics leány volt-e? hisz már megmondtam neked, ugyancsak azt is, hogy a ti keresztleveletek hamisítványok. Órizkedj az udvari kamarillától, azoknak intrikáitól, a melyek engem annyira üldöztek. Sokat fog kellened szenvedni és tünni, mert te őszinted vagy és gonosz ellenségek ellen kell küzdened.

Kevéssel ezután meghalt Ernő főherceg és ezzel megindult a Wallburgok harca ama okmányokért, amelyek őket a főherceg gyermekeinek és így örökösöknek igazolták volna. Szi iesné elővigyázatos volt s a főherceg levelét biztos helyre tette, magánál pedig egy hü fényképmásolatot tartott. A főherceg végrendeletét és a királynak szóló sajátkezű levelét, amelyet a főherceg annak idején megmutatott leányának, a főudvarmesteri hivatalnak nem adták át. Az interpelláló képviselő azt mondja, hogy véleménye szerint ezt Rajner főherceg környezetében kell keresni. Ekkor, hir szerint a király parancsára, megindultak a tárgyalások. Baró Chartal, az udvari javak kezelője a legkevesebb 30 millióra becsülhető örökségből 200.000 forintot ajánlott fel. Minthogy a gyermekek ebbe nem mentek bele, okosabbnak és czélszerűbbnek tartották, hogy a Wallburgok szószólóit megvásárolták és a gyermekeket a törvényes utra utasították. Ekkor történt, hogy a hatyateki gondnok felfedezte Staudinger hamisítását. Az udvari körök és a vizsgálóbíró megrendülése, amikor meglátták Ernő főherceg levelének fényképmásolatát, iszonyatos volt. Most két feladat előtt állottak: először magát az eredetit megkaphatni, másodszor arra rábírní Szimicsnét, hogy ő azt hamisítványnak jelentse ki. Az első megoldása czéljából házkutatást tartottak a nőnél; eredménytelenül, ugyanígy jártak ama házkutatással is, a melyet feisőbb parancsra Suckart rendőrtanácsos három detektívvel az ügyvéd lakásán is tartottak. Majd a vizsgálóbíró napokint 10 óra hosszat faggatta az aszszonyt, biztatván, hogy ha előadja a levél eredetijét s azt hamisítványnak jelenti ki, nem fogják perbe fogni. A kihallgatások kinzásai daczára alhatatos maradt a nő. A vizsgálóbíró órák hosszáig tartózkodott a vizsgálati iratokkal Rajner főherceg palotájában. Meg akarta min enképpen szerezní a levelet, mert mint monda, egy nagyallasu személyiség érdeklődik iránta, annak jelenlétében akarják megsemmisíteni. Ellenbogen valódinak mondja a levelet és hallhata lannak és betörőkhöz illőnek mondja a vizsgálóbíró kívánságát és eljárását.

(P N.)

Őszi vázlatok.

(Elbeszélés.)

Szürke novemberi nap volt. Egy városi novella író ballagott az orszaguton

a városból a közeli faluba lakó költő barátjához.

Nemsokára beért a város alatt elterülő erdőbe. A legnagyobb csendesség fogadta mindezűtt. A lekopaszodott fák egy-egy szélrohamra egymáshoz értették száraz galyaikat és olyan sajátságos nyöszörgést hallattak. Mintha a fák is érezték volna a csendes elmulást. Az ut tömve volt száraz levelekkel és galyakkal. Semmi élet . . . Mintha egy nagy temetővé vált volna az erdő. A nagy csendbe néha-néha csak egy-egy harkály kopácsolását lehetett hallani.

Éjszak felől a varjak óriási csoportja szállt az erdő fölött. Siettek. Karogásukkal egészen betöltötték a csendességet. Ha az egyik csapat eiszállt, helyébe jött a másik . . .

Nemsokára sajátságos, nyomorult alakok közeledtek a novellista felé az erdei uton. Sajátságos alakok. Néha egyenkint jönnek, néha párosával, néha egész csapatosan. Férfiak, nők, kis gyermekek vegyest. Szegények rongyosak voltak s mind egyik nagy rakás fa alatt görnyedt. Ugy látszik siettek befelé a városba.

Most egy kis vézna gyerek közeledik az író felé. apjával és anyjával. Nyolcz tíz éves lehetett. Mindhármán jól meg voltak rakva fával. A kis gyerek nyaka közül régi, piszkos nyakkendő volt körülcsavarva. A hideg kiszívta sápadt arcát és kiszoritotta könnyeit, mely azután rrezán és állán sürűen hullott alá.

Nagy elégedetlenség lepte meg az író, látva hogy a kis nyomorult gyerek mennyire meg van terhelve s nem állhatta meg, hogy meg ne kérdezze tőlle, hogy nem fáradt-e el?

Az apa felelt helyette.

— El kell azt bírni uram. A szegény ember fiának nem lehet azt mondani, hogy „nem bírom”. Vagy meghal, vagy beleszokik. Ha erre a világra való, akkor beleszokik, ha nem . . . Akkor inkább most mint később . . . Ugy hát azzal is csak több fa lesz otthon . . .

Elmentek. A novella író utánuk nézett. A kis fiu esetlett-botlott, de azért még is vitte a fát.

Ezután mindig többen és többen jöttek. Mintha szellemek lettek volna. Mintha egy nagy város szegényei, nyomorultjai itt adtak volna találkozt egymásnak . . . Mintha mondogatták volna, hogy ne csak a palotákról, fogatokról, urakról írjál, írjál mi rólunk is . . . ! nézz meg minket nyomorultakat . . . nézd na — hisz te nem láthatsz minket; bennünket eltakar a nagy város . . . — a külvárosban pedig ki más csatangolna mint a csavargó. A város elfed bennünket . . . csak a külszin, pompa, gazdagság látszik . . . mi . . . — minekünk csak hallgatni kell és nyomorogni,

A nap nemsokára letűnt az erdő mögött, sárgára festve a tölgyfák kopaszon maradt galyait. Utánna sűrű köd szállt le. A sűrű ködben valami fény derengett az író előtt. Az erdő szélén egy rakás száraz galyból rakott tűz pattogott.

Körötte ült egy elkésett fa hordó család. A sűrű ködben nem vették észre, amint a novellista egy fa mögé bujt s így közelről hallgatta, hogy mit beszél az öreg, ősz nagyapa a mellette ülő két kis fiúnak. Az öreg száraz, kivágott fatörzsön ült s beszélt.

— Bizony gyermekeim, ötven esztendeje lessz, hogy ide jöttem először fátszedni. A mostoha apám itt tette az első csomót a vállamra . . .

Itt pipáját megnyomkodta, hogy egy kissé melegítse a kezét s mintegy magában dörögte utánna.

— Rosz ember is vót' a . . .

A legkisebbik fiú közbeszólt.
— Nagypám, én is ötven esztendeig fogom a fát hordani?

— Még tovább is, ha az Isten megtart fiam, felelt az öreg. Mert olyan nyomorultak vagyunk mindnyájan . . .

Még egy ideig beszélgettek, azután, minthogy a tűz kialvófélben volt felkerekedtek, elindultak a város felé.

Az éj fekete szárnyával nem sokára befedte az erdőt. A novella író mély gondolatokba merülve ért ki az erdőből. Arról gondolkodott, hogy néha nemcsak a város, de az őszi, lombtalan erdő is adhat tárgyakat, eszméket . . .

Szunyogh Barna.

CSARNOK.

Vaterloo.

Eckmann—Chatrián elbeszélése után fordította: ifjabb Mórincz Pál.

A mi ágyunk füstje a magasba szállt és ekkor láhattuk az angolok agyuit is a sövényel szegett út mentén. Szünet nélkül tüzeltek reánk. Az Alix hadosztály első brigádja az uton nyomult előre Haie-Sainte felé. Gyorslépésben mozogtak. — Mögöttük megismerem Ney tábornagyot néhány vezérkari tisztjével.

A majorság minden ablakából, a kőfalakról, a kertből pokoli gyilkosmódon tüzeltek. Minden lépésnél véres emberek maradtak az országúton a hadoszlop mögött. Ney tábornagy lóhátról intézte a rohamot és én mondam Buchénak:

— Az ott pajtás Ney tábornagy! Ha majd a második dandárt is bevonta az elsőnek a támogatására, akkor ránk következik a sor.

De tévedtem. Menten jött a parancs. A második brigád első zászlóalja a harcba vonul jobbra az uttól, a második zászlóalj az első, a harmadik a második mögött, a negyedik utánok.

Még roham oszlop formálására sem volt időnk. Rettenetes helyzetünk volt. — Százötven-kétszázötven embernyi szélességben állottunk egymás mögött, a kapitányok a századok, a zászlóalj parancsnokok a zászlóaljak között. A golyók most már nem kettesével, de nyolczasával sodorták az embereinket. Még a kik hátrább estek szerencsések voltak, társaik eleven teste volt a bástyájok. Negyszögeket sem alkottattak velünk, menten az angolokat akarták megrohantatni, annyira bizott mindenki a győzelemben.

— Folyt. köv. —

Megérkeztek

a legújabb

női ruhaszövetek

francia flanelek, mosó velezek,

szőnyegek

Donogán és Somossy

Kunz József és Társa utódai

viszony, kész fehérnemű raktárába

Debreczen, Kistemplom bazár.

Boros Testvéreknel

divatos női ruhakelmék, selymek, téli kendők és velezek a versenyben létező legolcsóbb árakban. Maradékok-féláron.

Homoki gazdálkodásba egy józan életű parasztgazda keres-tetik ujévre. ki jelenben is gazdálkodásban van és a ki maga kaszál, kapál, vet és mindenféle külső mezei munkát teljesít. Értekezhető Hunyadi utca 17. sz. a.

A butor ipar összes remekei

ugy ebédlő, háló mint dohányzó avagy társalgó szobák teljes berendezéséhez, mint egyes kiváló darabok alkalmi meglepetés tárgyakul a legpazarabb választékban

Killer Ede

bútorgyáros, cs. és kir. udvari szállítónál kaphatók előnyös árakon.

Nemcsak a magasabb, de a legszerűnyebbek is megfelelő

Gyermekjátékok

és

karácsonyi ajándék tárgyak

a legjutányosabb árban

kaphatók

Szent-Királyi Tivadar

műparáru üzletében.

3.

Hirdetmény.

Hajdusámson község tulajdonát képező nagyvendéglő folyó évi november hó 30-án, délelőtt 10 órakor tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek 3 évre haszonbérbe adatik.

Az árverés feltételei a jegyzői iradában megtekinthetők.

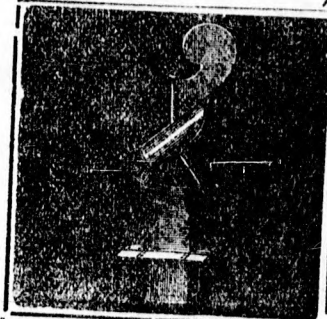
Hajdusámsonban 1902. év nov. hó 24.

Elöljáróság.

Nincs többé szoba füst

Minden kéményt megjavít.

150.000 darab forgalomban.

Elismert legjobbművészet.

„John“-féle kéménytoldó egyedüli főraktár

LUKÁCS VILMOS

cement burkolati, tetőfedési és aszfalt vállalatánál, Debreczen, Hatvan-utca 5.

Nők, férfiak, gyermekek

részére

meleg Jäger

alsó ing, alsó nadrág

és öltöny

minden nagyságban,

meleg harisnyák,

térd és gyomor melegítők

férfi és kötött ujjasok

nagyválasztékban kaphatók

Bosznay J. és Társa

divatruházában Kossuth-u. 5.

3.

ANTALFY FERENCZ

könyvkötő és bördíszműves
DEBRECZEN, Piacz-utca 31. szám.

Mély tisztelettel bátorkodom a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy f. évi október hó 1-én helyben, Piacz-utca 31. sz. alatt, az Andaházy-Szilágyi-féle házban (a városház kapuval szemben) a mai kor igényeinek megfelelő

könyvkötő és bördíszműves

műhelyt rendeztem be, hol a legnagyobb pontossággal, mérsékelt árakon készítek egyszerűtől a legművésziesséig kivitelekig levél-, szivar- s pénztárcákat, albumokat, bőr, plüsch vagy papírkéreteteket, egyszerű és díszkötéseket, továbbá női kézimunkák befoglalását és egyéb alkalmi ajándék tárgyakat stb. A n. é. közönség b. figyelmet kérve, vagyok

kiváló tisztelettel

Antalfy Ferencz

könyvkötő és bördíszműves.

NAGY ÁRLESZÁLLÍTÁS a „PÁRISI DIVAT” áruházában

DEBRECZENBEN, a főtéren.

Diszitett női kalapok . . . 4 koronától feljebb.
Remek kivitelű selyem blous 8 koronától feljebb.
Házi blouse 2 koronától feljebb.
Eredeti modell darabok . . félárban.

Szörme coliek és muffok,

Kabát prémmel Cloth béléssel 12 korona.

Sima kabát finom posztóból csinosan tűzve 16 korona

Rosenthal malomban megnyílt az olaj malom!

Készít tökmagból, napraforgó, repce
és kenderből

a legjobb olajat.

Az őrlő malomban sima, szitált és pille
őrlést, tengeri és árpa darálást a legjutá-
nyosabb arban gyorsan elkészítve. Olajmag-
vakat a legmagasabb napi árakon vásárolok.

Tisztelettel

Rosenthal Dániel.

340.

Az István gőzmalom társulat GYÁRTMÁNYAINAK ÁRJEJYZÉKE

Az 1887. ápr. 18-án Bpsten tartott ál-
talános magyar malomgyűlésen megállapi-
tott s 1887. jun. 1-én életbe lépett eladási,
fizetési és szállítási módozatokra vonatkozó
egyezmények szerint.

Kötelezettség és engedmény nélkül készpénz
fizetés mellett. Zsakkal együtt. Kor. érték.

	100 kiló
A. Asztali dara nagyszemű	28.60
B. " " aprószemű	27.60
0. Királyliszt	27.60
1. Lángliszt kivonat	26.60
2. Elsőrendű zsemleliszt	25.40
3. Zsemleliszt	25.—
4. Elsőr. kenyérl.	24.60
5. Közép kenyérliszt	24.—
6. Kenyérl.	23.—
7. Barna kenyérl.	20.80
7½ " " II.	19.20
8. Takarmányl.	12.—
11. Finom korpa zsákkal	8.80
11. " " " " " " " " " " " "	8.40
12. Durva korpa zsákkal	8.80
12. " " " " " " " " " " " "	8.40
12. " " " " " " " " " " " "	8.—

A zsákok súlytartalma, teljsúlyt tiszta súlynak véve.
A. B. 0-6 számig 85 kiló
7. és 8. sz. 70 kiló
11. 12. 50 kiló

Debreczen, 1902. nov. 25.

Eredeti töltésű Angol rumok.

Van szerencsénk tudatni, hogy

az őszi és téli idényre

az összes csemege-áruink megérkeztek, u. m.:

Déli gyümölcsök, páczolt kocsonyázott és
olajba rakott halak, hideg felvágott különlegességek,
prágai sonka, bécsi virsli, bel és külföldi sajtok,
uradalmi teavaj, orosz és karaván teák, tea
sütemények stb., melyeket kiváló minőségű kávé és fü-
szer félékkel együtt a legolcsóbb napi árakon ajánlunk.

Tisztelettel

GERÉBY FÜLÖP UTÓDAI.

Kitünő asztali és pecsenyeborok, pezsgők.

Schicht-szappan

szarvas vagy kulcs

jegygyel

Legjobb, legkiadósabb és azért a legolcsóbb
szappan.

Mindenütt kapható!

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostávtól szemben.

Francia és magyar Cognakok.

Kül- és belföldi Likőrök.